

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV TA‘LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
TOSHKENT DAVLAT SHARQSHUNOSLIK UNIVERSITETI**

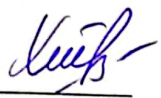

**MULTIMEDIAVIY FORMATLAR
FANI DASTURI**

Bilim sohasi: 300000 – Ijtimoiy fanlar, jurnalistika va axborot
Ta‘lim sohasi: 320000 – Jurnalistika va axborot
Ta‘lim yo‘nalishi: 60320100 – Jurnalistika

Toshkent – 2024

Sharq xalqlari tillari va adabiyoti
instituti direktori:

(imzo)

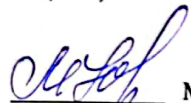
H.V. Mirzaxmedova

Tarjimashunoslik, tilshunoslik va
xalqaro jurnalistika oliy maktabi
boshlig'i:

(imzo)

S.T. Mustafayeva

ARM boshlig'i:

(imzo)

M. Yuldasheva

Fan/Modul kodi MULF1116	O'quv yili 2024/2025 2026/2027 2027/2028	Semestr 1,2,5,7	Kreditl ar 4,4,4,4
Fan/Modul turi Majburiy	Ta'lim tili O'zbek	Haftadagi dars soatlari 4,4,4,4	
Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
Multimediaviy formatlar	192	288	480
1. FANNING MAZMUNI Fanni o'qitishdan maqsad – samarali ta'lim metodlaridan foydalangan holda talabalarning zamonaviy kompyuter texnologiyalaridan foydalanish borasida bilim ko'nikmalarini shakllantirish, kompyuter texnologiyalarining eng so'nggi tushuncha va atamlarining mazmun va mohiyatini tushuntirish; mediakonvergeniya va multimedialashuv, raqamli va konvergent media tushunchalari, raqamlashtirish jarayonida turli media vositalarning qorishuvi va o'zaro birikishi natijasida yuzaga kelayotgan konvergent jurnalistika formatlarida kontent yaratishni o'rgatish; bo'lajak professional jurnalistlarda ochiq ma'lumotlarga tayangan holda sifatli jurnalistik kontent yaratish ko'nikmalarini shakllantirish; mediadagi yangi trendlarni farqlash, yangi media tendensiyalarini prognozlash ko'nikmalarini shakllantirishdan iborat. Fanning vazifasi – fanni o'rgatish jarayonida talabalarning kompyuter texnologiyalari yordamida prezentatsiya va animatsion grafika haqida to'liq tushunchaga ega bo'lishlarini ta'minlash, talabalarda kreativ ko'rinishdagi prezentatsiya va animatsiyalarni yarata olish ko'nikmalarini shakllantirish; talabalarda zamonaviy jurnalistikaning multimediaviy formatlarida samarali kontent yaratish, xususan, an'anaviy OAV veb-platformalari (sayt, ijtimoiy media kanallari, mobil ilovalar) va internet-OAVda kontent uchun zarur formatni tanlay olish, multimediaviy formatlarda kontent yaratish o'ziga xosligini tushunish, zarur instrumentlarni samarali qo'llash bo'yicha amaliy ko'nikmalarni shakllantirish; ochiq ma'lumotlar manbalarini ajratish ma'lumotlarga hikoya manbasi sifatida yondashuvni singdirish, ma'lumotlarni ajratish va saralash, tozalash va tahlil qilish mexanizm va instrumentlarini o'rganish vizualizatsiya instrumentlarini o'rganish, data-material tayyorlash ko'nikmalarini shakllantirish, ma'lumotlar bilan ishlashning huquqi asoslarini o'rganish, ma'lumotl bazalari bilan ishlashni o'rganish; mediadagi yangi trendlarni farqlash, yangi media tendensiyalarini prognozlash ko'nikmalarini shakllantirishdir.			

Xorij tajribasiga muvofiqligi

Mazkur fan sillabusi O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligining 2024-yil 29-martdagi "Oliy ta'limning me'yoriy-uslubiy hujjatlarini ishlab chiqish jarayonini takomillashtirish to'g'risida"gi 87-sonli buyrug'iga muvofiq, xalqaro tan olingan reytinglarda birinchi top 300 talik ro'yxatga kiruvchi Fudan universiteti (QS 39, THE 36) xorijiy tajribasini inobatga olgan holda takomillashtirildi:

<https://xwxy.fudan.edu.cn/xwdtw/list.htm>

ASOSIY NAZARIY QISM (MAVZU MASHG'ULOTLARI)

Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:

1-semestr: AXBOROT TEXNOLOGIYALARI

1-mavzu. Kirish. Axborot texnologiyalari haqida asosiy tushunchalar

Axborot texnologiyalarning vujudga kelishi, fanining predmeti va uslublari. Axborot texnologiyalarini mohiyati, qo'llanilish sohalari, shart-sharoitlari va darajalari.

2-mavzu. Bulutli texnologiyani sohada qo'llanilishi

Bulutli texnologiyalar turlari va ularning o'ziga xosliklari. Bulutli ma'lumotlarni saqlash. IaaS, PaaS, SaaS, xususiy bulut, umumiy bulut, va aralash(gibrid) bulut texnologiyalaridan foydalanish. Bulutli xizmatlarning afzalliklari.

3-mavzu. Ijtimoiy tarmoqlar va ularning ahamiyati

Ijtimoiy tarmoqlarni vujudga kelishi va rivojlanishi. Ijtimoiy tarmoqlarda marketing tushunchasi. Teglar va ulardan foydalanish. Ijtimoiy tarmoqlarda kontent yuritish qonun-qoidalari.

4-mavzu. Shaxsiy kompyuter xavfsizligini ta'minlash

Shaxsiy kompyuter xavfsizligi asoslari. Shaxsiy kompyuter xavfsizligini ta'minlashdagi asosiy dasturlar. Antiviruslar va ularning turlari. Brandmauer tushunchasi va uni kompyuterga o'rnatish.

5-mavzu. Sun'iy intellekt texnologiyasi.

Sun'iy intellekt tarixi. Dunyo bo'yicha keng ko'lamda ishlatiladigan sun'iy intellektlar. ChatGPT, Midjourney, YouAI kabi sun'iy intellektlardan foydalanish.

Amaliyot mashg'ulotlari bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

"Axborot texnologiyalari" moduli bo'yicha amaliy mashg'ulotlar talabalarning fanni nazariy va amaliy jixatlarini chuqurroq tushunishlariga yordam beradi.

1. Kompyuter tizimini tuzilishini tashkil qilish
2. Kompyuter xavfsizligini tashkil qilish. Fayllarni ziplash va parollash

3. Kompyuterda ko'p ishlatiladigan tezkor tugmalar. Windows tezkor tugmalari
4. Google qidiruv tizimida ishlashni o'ziga hos jihatlari va maxsus servislar
5. Elektron jadvallarda grafik qism va ma'lumotlar vizualizatsiyasi
6. Taqdimot tayyorlashda ichki linklardan foydalanish
7. Prezentatsiyada 3d modellardan foydalanish
8. Google docs dasturida online yakka va guruh holatida ishlash
9. Google sheetsda ishlatish mumkin bo'lgan online formulalar
10. Google slides dasturida zamonaviy taqdimot yaratish
11. Google formsda dasturida sodda so'rovnomalar yaratish
12. Google formsda cheklovlar bilan ishlash
13. Google meetda ishlash va sozlamalarini sozlash
14. Zoom dasturida ishlash va online darslarni tashkil qilish
15. Chat rejimida ishlaydigan sun'iy intellektlardan foydalanish
16. Tasvir yaratishda ishlatiladigan sun'iy intellektlardan foydalanish
17. Canva dasturi imkoniyatlari
18. Canva dasturida grafik mahsulotlar yaratish
19. Zamonaviy grafik dasturlari imkoniyatlari
20. Zamonaviy grafik dasturlarda ijtimoiy banner tayyorlash
21. Zamonaviy grafik dasturlarda vizitka tayyorlash
22. Zamonaviy grafik dasturlarda animatsiya
23. Audio va video montaj dasturlari imkoniyatlari
24. Audio va video montaj dasturlarida video lavha tayyorlash
25. Audio va video montaj dasturlarida sun'iy intellektidan foydalanish
26. Amaliy mashg'ulotlar fototexnikalar vositasida amalga oshirilishi zarur. Mashg'ulotlar faol va interaktiv usullar yordamida o'tilishi, mos ravishda munosib pedagogik va axborot texnologiyalar qo'llanilishi maqsadga muvofiq.

Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar mavzulari

1. Axborot va uning turli sohalarda qo'llanilishi.
2. Axborotlarni qayta ishlashning arifmetik asoslari.
3. Algoritm, turlari, xossalari, berilish usullari.
4. Turli sanoq sistemalarning tarixda qo'llanilishi.
5. Android operatsion tizimi imkoniyatlari.
6. Virus va antivirus dasturlar. Arxivatorlar.
7. Virusning kompyuterlarga tushish sabablari va undan himoyalanih.
8. Taqsimlangan mavzularga oid ma'lumot qidirish.
9. Elektron pochta tarixi.
10. Soha idoralarining axborot tizimlari.
11. Soha axborot tizimlarining interaktiv xizmatlari.
12. Axborot xavfsizligi va axborotlarni himoyalash usullari.

13. Axborotlarni himoyalashning texnik vositalari.
 14. Axborotlarni himoyalashning dasturiy vositalari.
 15. Axborotlarni himoyalash usullari.
 16. Identifikatsiya va autentifikatsiya masalalari .
 17. Login va parol tushunchasi.
 18. Kompyuter tarmoqlariga ruxsatsiz ulanish.
 19. Kompyuter tarmoqlarida ishlash qoidalarini buzish.
 20. Virus tushunchasi va ularning turlari.
 21. Dasturiy kompyuter viruslari.
 22. Makro kompyuter viruslari.
 23. Yuklanuvchi kompyuter viruslari.
 24. Tarmoq kompyuter viruslari.
 25. Google dasturlari haqida.
 26. Google Sheets dasturi qo'shimcha imkoniyatlari.
 27. Google Slides dasturi qo'shimcha imkoniyatlari.
 28. Google Forms dasturi qo'shimcha imkoniyatlari.
 29. Google Presentation dasturi qo'shimcha imkoniyatlari.
 30. Google diskda ma'lumotlar bilan ishlash.
- Mustaqil o'zlashtirilgan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan referatlar tayyorlash va uni taqdimot qilish tavsiya etiladi.

2-semestr:

1-mavzu. Raqamli muhitda jurnalistik faoliyat xususiyatlari

Raqamli mediamuhit o'ziga xosligi. Yangi tipdagi auditoriya va "taassurotlar iqtisodiyoti" (experience economy). Lev Manovichning raqamli muhit borasidagi yondashuvlari. Manuel Kastelsning raqamli muhit borasidagi yondashuvlari. O'zbek tadqiqotchilarining raqamli muhit borasidagi yondashuvlari. Raqamli muhitda jurnalistika rivojining asosiy tendensiyalari

2-mavzu. Multimediaviy jurnalistika taraqqiyoti va imkoniyatlari

Asosiy tushunchalar: media, multimedia, kross-media, transmedia, multimediaviy jurnalistika. Multimediaviy jurnalistika genezisi.

3-mavzu. Konvergensiya va multimediaviy formatlar

Multimediaviy jurnalistika rivojiga sababchi omillar: individual iste'mol, vizual format, interaktivlik. Multimedia va atom-molekulyar ta'limot (P. Bredshou). Auditoriya – faol navigator. Matniy (asosi – bosma matn) formatlar. Illustrativ formatlar. Audial formatlar. Video formatlar. Sintetik formatlar.

4-mavzu. Card-news: tizimlashtirilgan axborot va ma'lumotlar

Axborot va ma'lumotlarni tizimlashtirishning ahamiyati. Card-news – samarali matniy format. Xorij OAVda card-news.

5-6-mavzu. Interaktiv foto: fotoslayderlar, tegli fotolar

Interaktiv foto o'ziga xosligi. Fotoslayderlar turlari. Fotomuqoyasa instrumentlari: www.flourish.studio . Tegli foto funksiyalari. Tegli foto instrumentlari: www.thinglink.com , www.genial.ly , www.interacty.me

7-mavzu. Illustratsiyali intervyu (illustrated interview)

Illustratsiyali intervyu formati o'ziga xosligi. Illustratsiyali intervyu turlari. The New York Times nashrida illustratsiyali intervyular.

8-mavzu. Audioillustratsiya, audioiqtibos va audioslaydshou

Audioformatlar turlari. Audioillustratsiya. Audioiqtibos. Audioslaydshou – tovush jo'rligida berilgan tasvir. The New York Timesda audioformatlar: "One in 8 million" audioslaydshousi

9-10-mavzu. Infografika

Infografika – axborot vizualizatsiyasining samarali formati sifatida. Infografikaning sintetik format sifatidagi o'ziga xosligi. Infografika turlari. Infografika yaratish platformalari: Piktochart, Create.ly Canva, Infogr.am.

11-mavzu. Multimediaviy longrid va longform-jurnalistika

Multimediaviy longrid formati tarixi. Multimediaviy longridning o'ziga xosligi va imkoniyatlari. Multimediaviy storitelling va longform-jurnalistika.

12-13-mavzu. Multimediaviy longrid yaratish platformalari: www.shorthand.com va www.tilda.cc

Multimediaviy materialni sahifalash. www.shorthand.com imkoniyatlari. www.tilda.cc imkoniyatlari. Shorthand va Tilda platformalari qiyosiy tahlili.

14-mavzu. Multimediaviy material uchun format tanlash

Jurnalistda multimediaviy tafakkur ko'nikmasini shakllantirish dolzarbligi. Kontent mazmuni va mavjud imkoniyatlarga ko'ra format tanlash mahorati.

15-mavzu. Multimediaviy material yaratish bosqichlari

Pre-prodakshen bosqichida amalga oshiriladigan ishlar. Prodakshen bosqichi. Post-prodakshen bosqichida amalga oshiriladigan ishlar. Multimediaviy jurnalistika va televizion jurnalistika o'rtasidagi o'xshashliklar.

Amaliy mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

Amaliy mashg'ulotlar davomida talabalar quyida qayd etilgan mavzular asosida tavsiya etilgan adabiyotlarni o'zlashtirishi, mediakonvergensiya va multimedialashuv, raqamli va konvergent media tushunchalari, raqamlashtirish jarayonida turli media vositalarning qorishuvi va o'zaro birikishi natijasida yuzaga kelayotgan konvergent jurnalistika formatlarida kontent yaratish borasida to'liq tushunchaga ega bo'lishi, sohadagi muammo va masalalarni mustaqil muhokama qila olish malakasiga ega bo'lishi nazarda tutilgan. Amaliy mashg'ulotlar jarayonida talabalar o'zlashtirgan bilim va ko'nikmalari og'zaki va yozma savol-javob, amaliy topshiriqlarni bajarish, joriy va oraliq nazoratlari asosida baholanadi.

Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. Yangi tipdagi auditoriya va "taassurotlar iqtisodiyoti" (experience economy)
2. Asosiy tushunchalar tahlili: media, multimedia, kross-media, transmedia, multimediaviy jurnalistika
3. Multimedia va atom-molekulyar ta'limot (P. Bredshou)
4. Flourish.studio platformasida card-news formatida kontent yaratish
5. Interacty va Thinglink platformalarida tegli foto yaratish
6. Flourish.studio platformasida qiyoslovchi fotoslayder yaratish
7. Illustratsiyali intervyu tayyorlash
8. Audioslaydshou tayyorlash
9. Infografika tayyorlash (taymlayn)
10. Infografika tayyorlash (video)
11. Xorij va milliy OAVdagi multimediaviy longridlar tahlili
12. www.shorthand.com imkoniyatlari (platformada longridni sahifalash)
13. www.tilda.cc imkoniyatlari (platformada longridni sahifalash)
14. Kontent mazmuni va mavjud imkoniyatlarga ko'ra format tanlash
15. Multimediaviy va televizion jurnalistikaning o'xshash va farqli jihatlari

Izoh: Amaliy mashg'ulotlarni tashkil etish bo'yicha kafedra professor-o'qituvchilari tomonidan ko'rsatma va tavsiyalar ishlab chiqiladi. Shuningdek, darslik va o'quv qo'llanmalar asosida talabalar bilimlarini mustahkamlashga erishish, tarqatma materiallardan foydalanish, ilmiy maqolalar va tezislarni chop etish orqali talabalar bilimini oshirish va shu kabilar tavsiya etiladi.

Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ish quyida qayd etilgan mavzular asosida tavsiya etilgan adabiyotlarni talabalar tomonidan mustaqil ravishda o'zlashtirish, fan doirasidagi bilimlarni yanada mukammal bilish maqsadida amalga oshiriladi. Talabalar mustaqil ish orqali materiallarini o'rganish, tahlil qilish, sharhlash, ijodiy jarayonni amalga oshirish, ko'nikmasiga ega bo'lishlari kerak. Mustaqil ishni baholash amaliy mashg'ulotlarda referat va taqdimotlar topshirish hamda oraliq va yakuniy nazoratda yozma savol-javob shaklida amalga oshiriladi.

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1. Lev Manovichning raqamli muhit borasidagi yondashuvlari (sharh)
2. Manuel Kastelsning raqamli muhit borasidagi yondashuvlari (sharh)
3. O'zbek tadqiqotchilarining raqamli muhit borasidagi yondashuvlari (sharh)
4. Multimediaviy jurnalistika tarixiy taraqqiyoti
5. Zamonaviy auditoriya media iste'molidagi o'zgarishlar
6. Taassurotlar iqtisodiyoti tushunchasi mohiyati
7. Mediakonvergensiya jarayoni o'ziga xosligi

8. Janrlar transformatsiyasi va sintetik formatlar
9. Axborot va ma'lumotlarni tizimlashtirish usul va shakllari
10. Juxtapose platformasida fotomuqoyasa tayyorlash o'ziga xosligi
11. Multimediaviy jurnalistikada fotoning roli
12. Xorij OAVda illiustratsiyali intervyular tahlili
13. Soundcite platformasida matnga audioiqtibos qo'yish
14. Infografika yaratish platformalari: Piktochart
15. Infografika yaratish platformalari: Infogr.am
16. Infografika yaratish platformalari: Create.ly
17. Multimediaviy longridning o'ziga xosligi va imkoniyatlari
18. Коммерсантъ nashrida multimediaviy longridlar
19. Lenta.ru nashrida multimediaviy longridlar
20. Takiedela nashrida multimediaviy longridlar
21. The New York Times nashrida multimediaviy longridlar
22. The Guardian nashrida multimediaviy longridlar
23. O'zbek internet-nashrlarida multimediaviy longridlar
24. Multimediaviy storitelling tushunchasi
25. Jurnalistda multimediaviy tafakkur ko'nikmasini shakllantirish usullari
26. Shorthand va Tilda platformalari qiyosiy tahlili
27. Multimediaviy longridlarni sahifalovchi onlayn platformalar sharhi
28. Multimediaviy jurnalistikaning pre-prodakshen bosqichida amalga oshiriladigan ishlar
29. Multimediaviy jurnalistikaning prodakshen bosqichida amalga oshiriladigan ishlar
30. Multimediaviy jurnalistikaning post-prodakshen bosqichida amalga oshiriladigan ishlar

Mustaqil ta'limni tashkil etish bo'yicha kafedra professor – o'qituvchilari tomonidan ko'rsatma va tavsiyalar ishlab chiqiladi. Unda talabalar asosiy mavzu mavzulari bo'yicha olgan bilim va ko'nikmalarini amaliy topshiriqlar orqali yanada boyitadilar. Shuningdek, darslik va o'quv qo'llanmalar asosida talabalar bilimlarini mustahkamlashga erishish, tarqatma materiallardan foydalanish, ilmiy maqolalar va tezislarni chop etish orqali talabalar bilimini oshirish, topshiriqlar bo'yicha ko'rgazmali qurollar tayyorlash va boshqalar tavsiya etiladi.

5-semestr

1-mavzu. Kirish. Data-jurnalistika zamonaviy jurnalistika tizimida: predmeti, vazifalari, o'ziga xos xususiyatlari

Data-jurnalistika nima? Data-jurnalistika tarixi. Data-jurnalistika va klassik jurnalistika: umumiy va farqli jihatlari. Data-jurnalistika ahamiyati. Data-jurnalist kasbi: imkoniyat va kamchiliklari

2-mavzu. Data-jurnalistikaning asosiy tushunchalari va formatlari

Ma'lumot (data). Ochiq ma'lumot. Dataset. Manba. Statistika. Data-material tayyorlashda ko'p foydalaniladigan format va janrlar. Longrid. Infografika. Data-video. Data-audio. Skrollitelling.

3-mavzu. Data-material tayyorlash bosqichlari

Data-material tayyorlash ketma-ketligi. Ma'lumotni topish, olish, tozalash, tahlil qilish, vizuallashtirish bosqichlariga qisqacha tushuncha.

4-mavzu. Data-jurnalistikada gipotezani shakllantirish

Gipoteza tushunchasi va uning data-jurnalistikadagi o'rnini. Ma'lumotlar asosida gipotezani shakllantirish. Ma'lumotlar orqali muammoni aniqlash. Muammoni tasdiqlovchi ma'lumotlarni topish.

5-mavzu. Ma'lumotlarni topish, manbalar bilan ishlash

Data-jurnalistikada manbalar. Statistik ma'lumotlar, ochiq ma'lumot banklari. Milliy va xalqaro manbalar.

6-mavzu. Ma'lumotlarni olish: formatlar bilan ishlash

Mashina o'qiydigan va o'qimaydigan formatlar. Comma separated values. Konverter dasturlar. Tabula.

7-mavzu. Google Disk va Google Sheets imkoniyatlari

Google ning bulutli texnologiyalari. Google Disk da ish va ijodiy jarayonni tashkillashtirish. Google Sheets – mashina o'qiydigan universal format sifatida.

8-9-mavzu. Ma'lumotlarni "tozalash"

"Toza" ma'lumot tushunchasi va uning ahamiyati. Ma'lumotlarni "tozalash" qoidalari.

10-mavzu. Ma'lumotlar analizi: formula va funksiyalar

Ma'lumotlar analizi qoidalari. Arifmetik ifodalar (summa, umumiy o'rtacha qiymat, maksimal va minimal qiymat). Ulush va nisbat tushunchasi. Ma'lumotlarda ulush va nisbatni hisoblash

11-mavzu. Ma'lumotlar analizi: interpretatsiya va normalizatsiya

Tahlil qilingan ma'lumotlar talqini va normalizatsiyasi. Kontekst. Tushunarli ma'lumotlar – qiziqarli ma'lumotlar. Ma'lumotlar manipulyatsiyasiga olib keluvchi omillar.

12-13-mavzu. Ma'lumotlar vizualizatsiyasi

Vizualizatsiya tushunchasi. Vizualizatsiya qoidalari. Grafik va infografika o'rtasidagi farqlar. Vizualizatsiya platformalari. Datawrapper. Infogram. Flourish.

14-15-mavzu. Data-storitelling strukturasi: asosiy qoida va ko'rsatmalari

Storitelling data-jurnalistikada ta'sirchanlik metodi sifatida. Raqamlar haqida yozishda yo'l qo'yiladigan asosiy xatolar. Data-storitelling tuzilmasi. Narrativ.

Amaliy mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. Data-jurnalistika zamonaviy jurnalistika tizimida: predmeti, vazifalari, o'ziga xos

xususiyatlari

2. Data-jurnalist kasbi: imkoniyat va kamchiliklari
3. Data-jurnalistika tarixi.
4. Data-jurnalistikaning asosiy tushunchalari va formatlari
5. Data-material tayyorlashda ko'p foydalaniladigan format va janrlar.
6. O'zbekistonda ma'lumotlar jurnalistikasi
7. Data-material tayyorlash ketma-ketligi
8. Data-jurnalistikada gipotezani shakllantirish
9. Data-jurnalistikada manbalar.
10. Statistik ma'lumotlar, ochiq ma'lumot banklari.
11. Milliy va xalqaro manbalar.
12. Data-jurnalistikada formatlar bilan ishlash
13. Google ning bulutli texnologiyalari.
14. Google Sheets – mashina o'qiydigan universal format sifatida
15. Google Disk da ish va ijodiy jarayonni tashkillashtirish.
16. "Toza" ma'lumot tushunchasi va uning ahamiyati.
17. Ma'lumotlarni "tozalash" qoidalari.
18. Data material konteksti
19. Tahlil qilingan ma'lumotlar talqini va normalizatsiyasi.
20. Ma'lumotlar manipulyatsiyasiga olib keluvchi omillar
21. Vizualizatsiya tushunchasi va qoidalari.
22. Vizualizatsiya platformalari. Datawrapper. Infogram. Flourish.
23. Storitelling data-jurnalistikada ta'sirchanlik metodi sifatida.
24. Data-storitelling tuzilmasi
25. Surishtiruv jurnalistikasi va ma'lumotlar jurnalistikasi
26. "The Guardian" nashrida data-materiallar
27. "The Washington Post" nashrida data-materiallar
28. Big data tushunchasi
29. O'zbek an'anaviy OAVda data-materiallar
30. O'zbek internet-nashrlarida data-materiallar

Amaliy mashg'ulotlar multimedia qurilmalari bilan jihozlangan auditoriyada bir akademik guruhga bir professor-o'qituvchi tomonidan o'tkazilishi zarur. Mashg'ulotlar faol va interfaktiv usullar yordamida o'tilishi, mos ravishda munosib pedagogik va axborot texnologiyalar qo'llanilishi maqsadga muvofiq.

Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta'lim uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. Data-jurnalistika zamonaviy jurnalistika tizimida: predmeti, vazifalari, o'ziga xos xususiyatlari

2. Jurnalistikada ma'lumotlar va faktlar
3. Data-jurnalist kasbi: imkoniyat va kamchiliklari
4. Data-jurnalistika tarixi.
5. Data-jurnalistika va surishtiruv jurnalistikasi: o'xshash va farqli jihatlar
6. Data-jurnalistikaning asosiy tushunchalari va formatlari
7. Matbuotda data-jurnalistika
8. Televideniya data-jurnalistika
9. Onlayn-OAVda data-jurnalistika
10. Data-material tayyorlashda ko'p foydalaniladigan format va janrlar.
11. Data-jurnalistikaning multimediaviy formatlari
12. Longrid formati xususiyatlari
13. Skrollitelling formati xususiyatlari
14. Infografika xususiyatlari va turlari
15. O'zbekistonda ma'lumotlar jurnalistikasi
16. Data-material tayyorlash ketma-ketligi
17. Data-jurnalistikada gipotezani shakllantirish
18. Ma'lumotlar asosida gipotezani tekshirish
19. Data-material gipotezasi
20. Data-jurnalistikada manbalar.
21. Statistik ma'lumotlar, ochiq ma'lumot banklari.
22. Milliy va xalqaro manbalar.
23. Data-jurnalistikada formatlar bilan ishlash
24. Google ning bulutli texnologiyalari.
25. Google Sheets – mashina o'qiydigan universal format sifatida
26. Google Disk da ish va ijodiy jarayonni tashkillashtirish.
27. Google Forms – onlayn-so'rovnoma yaratish platformasi
28. "Toza" ma'lumot tushunchasi va uning ahamiyati.
29. Ma'lumotlarni "tozalash" qoidalari.
30. Ma'lumotlar analizi qoidalari.
31. Data material konteksti
32. Tahlil qilingan ma'lumotlar talqini va normalizatsiyasi.
33. Ma'lumotlar manipulyatsiyasiga olib keluvchi omillar
34. Vizualizatsiya tushunchasi va qoidalari.
35. Grafik va infografika o'rtasidagi farqlar
36. Vizuallashtirish platformalari. Datawrapper. Infogram. Flourish.
37. Datawrapper imkoniyatlari
38. Infogram imkoniyatlari
39. Flourish imkoniyatlari
40. Tableau imkoniyatlari

41. Storitelling data-jurnalistikada ta'sirchanlik metodi sifatida.
 42. Data-storitelling tuzilmasi
 43. Raqamlar haqida yozishda yo'l qo'yiladigan asosiy xatolar
 44. Data-jurnalistikada kollaboratsiya
 45. O'zbekistonda ochiq ma'lumotlar
 46. Data-jurnalistikada fakt-cheking
 47. O'zbekiston Respublikasi ochiq ma'lumotlar portal
 48. Davlat Statistika qo'mitasi veb-sahifasi – ochiq ma'lumotlar manbasi sifatida
 49. Data-jurnalistikaning huquqiy asoslari
 50. "The New York Times" nashrida data-materiallar
 51. "The Guardian" nashrida data-materiallar
 52. "The Washington Post" nashrida data-materiallar
 53. Big data tushunchasi
 54. "Kloop" nashrida data-materiallar
 55. "Novaya Gazeta" nashrida data-materiallar
 56. "Anhor" nashrida data-materiallar
 57. "Daryo" nashrida data-materiallar
 58. Surishtiruv jurnalistikasi va ma'lumotlar jurnalistikasi
 59. "Pandora papers" keysi
 60. Data-jurnalist kasb axloqi
- Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan slayd, referatlar tayyorlash va uni taqdimot qilish tavsiya etiladi.

7-semestr

1-mavzu. Mediamuhit va medialandshaft

Mediamuhit tushunchasi. Medialandshaft tushunchasi va tarkibi. Zamonaviy mediabozorda raqobat. Axborot ehtiyojlar.

2-mavzu. Yangi media

Yangi media va yangi jurnalistika tushunchalari: etimologiyasi va nazariy asoslari. Yangi media tushunchasi mohiyati. Yangi media tili. Raqamli mediamuhit va yangi media.

3-mavzu. Konvergensiya va transmedia

Konvergent OAV tuzilmasi. Konvergent tahririyat. Kross-platformali uzatuv. Transmediaviy faoliyat xususiyatlari.

4-mavzu. Tushuntirish jurnalistikasi

Zamonaviy mediamuhitda jurnalistika vazifalari. Posthaqiqat davri jurnalistikasi. Haqiqat va talqin. Mediamadaniyat va media-axborot savodxonligi.

5-6-mavzu. Alternativ (muqobil) media

Alternativ (underground) media tushunchasi mohiyati. Media va ijtimoiy oqimlar.

Nodavlat tashkilotlar media kanallari. Fuqarolik jurnalistikasi. Pabliklardagi ijtimoiy faollik. Fanzinlar. Ko'cha teatri va performans. Strit-art va graffiti.

7-mavzu. Brend media va brend jurnalistikasi

Brend – media mahsulot sifatida. Brendlar kontent yaratuvchi sifatida. Auditoriya e'tiborini jalb etish usullari

8-mavzu. Gonzo jurnalistika

Jurnalistikada gonzochoa talqin. Gonzo jurnalistika uslubining shakllanishi.

9-mavzu. Diniy mavzular va media

Media diniy targ'ibot vositasi sifatida. Diniy mediakontent yaratish muammolari. Tanqidiy tafakkur va axborot madaniyati.

10-mavzu. Dipfeyklar

Texnologik taraqqiyot hosilalari. Deepfake tushunchasi mohiyati. Motion Capture tushunchasi. Dipfeyk texnologiyalarining qo'llanilish sohalari. Dipfeyk xavfi.

11-mavzu. Sun'iy intellekt va yangilik agregatorlari

Jurnalistikada sun'iy intellekt va robot-jurnalistlar. Dron-jurnalistika. Sun'iy intellekt va mualliflik huquqi.

12-mavzu. Raqamli muhitning axloqiy aspektlari

Raqamli muhitda axloqiy muammolar. Raqamli etika va huquq. Netiket. Axborot mas'uliyati va ishonchlilik. Raqamli muhitda shaxsning axloqiy mas'uliyati.

13-mavzu. Tarmoq jamiyati

Raqamli jamiyatning tushunchasi va o'ziga xosligi. Raqamli mustamlaka tushunchasi va o'ziga xosligi. Raqamli kuzatuv. "Filtrlar pufagi"

14-15-mavzu. Mediada narrativ diskurs

Media narrativlari va diskurs. Narrativ tushunchasi. Diskurs va mediadiskurs tushunchasi. Mediada siyosiy narrativlar.

Amaliy mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

Amaliy mashg'ulotlar davomida talabalar quyida qayd etilgan mavzular asosida tavsiya etilgan adabiyotlarni o'zlashtirishi, mediakonvergensiya va multimedialashuv, raqamli va konvergent media tushunchalari, raqamlashtirish jarayonida turli media vositalarning qorishuvi va o'zaro birikishi natijasida yuzaga kelayotgan konvergent jurnalistika formatlarida kontent yaratish borasida to'liq tushunchaga ega bo'lishi, sohadagi muammo va masalalarni mustaqil muhokama qila olish malakasiga ega bo'lishi nazarda tutilgan. Amaliy mashg'ulotlar jarayonida talabalar o'zlashtirgan bilim va ko'nikmalari og'zaki va yozma savol-javob, amaliy topshiriqlarni bajarish, joriy va oraliq nazoratlari asosida baholanadi.

Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

Izoh: Amaliy mashg'ulotlarni tashkil etish bo'yicha kafedra professor-o'qituvchilari tomonidan ko'rsatma va tavsiyalar ishlab chiqiladi. Shuningdek, darslik va o'quv qo'llanmalar asosida talabalar bilimlarini mustahkamlashga erishish, tarqatma

materallardan foydalanish, ilmiy maqolalar va tezislarni chop etish orqali talabalar bilimini oshirish va shu kabilar tavsiya etiladi:

1. Mediamuhit va medialandshaft
2. Yangi media va yangi jurnalistika tushunchalari: etimologiyasi va nazariy asoslari.
3. Kross-platformati uzatuv va transmediaviy faoliyat xususiyatlari.
4. Posthaqiqat davri jurnalistikasi.
5. Mediamadaniyat va media-axborot savodxonligi
6. Media va ijtimoiy oqimlar
7. Brendlar kontent yaratuvchi sifatida
8. Gonzo jurnalistika uslubining shakllanishi
9. Media diniy targ'ibot vositasi sifatida.
10. Dipfeyk texnologiyalarining qo'llanilish sohalari.
11. Jurnalistikada sun'iy intellekt va robot-jurnalistlar
12. Raqamli muhitda shaxsning axloqiy mas'uliyati
13. Raqamli jamiyatning tushunchasi va o'ziga xosligi
14. Media narrativlari va diskurs
15. Mediada siyosiy narrativlar

Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ish quyida qayd etilgan mavzular asosida tavsiya etilgan adabiyotlarni talabalar tomonidan mustaqil ravishda o'zlashtirish, fan doirasidagi bilimlarni yanada mukammal bilish maqsadida amalga oshiriladi. Talabalar mustaqil ish orqali materiallarini o'rganish, tahlil qilish, sharhlash, ijodiy jarayonni amalga oshirish, ko'nikmasiga ega bo'lishlari kerak. Mustaqil ishni baholash amaliy mashg'ulotlarda referat va taqdimotlar topshirish hamda oraliq va yakuniy nazoratda yozma savol-javob shaklida amalga oshiriladi.

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1. Medialandshaft tushunchasi va tarkibi
2. Yangi media va yangi jurnalistika tushunchalari: etimologiyasi va nazariy asoslari.
3. Yangi media tushunchasi mohiyati.
4. Yangi media tili.
5. Raqamli mediamuhit va yangi media.
6. Konvergent OAV tuzilmasi.
7. Konvergent tahririyat.
8. Kross-platformati uzatuv.
9. Transmediaviy faoliyat xususiyatlari.
10. Media va ijtimoiy oqimlar
11. Brend – media mahsulot sifatida.
12. Brendlar kontent yaratuvchi sifatida.

13. Auditoriya e'tiborini jalb etish usullari
14. Gonzo jurnalistika uslubining shakllanishi
15. Media diniy targ'ibot vositasi sifatida
16. Diniy mediakontent yaratish muammolari
17. Tanqidiy tafakkur va axborot madaniyati
18. Texnologik taraqqiyot hosilalari
19. Deepfake tushunchasi mohiyati
20. Motion Capture tushunchasi
21. Dipfeyk texnologiyalarining qo'llanilish sohalari va xavfi
22. Jurnalistikada sun'iy intellekt va robot-jurnalistlar
23. Sun'iy intellekt va mualliflik huquqi
24. Raqamli muhitda axloqiy muammolar
25. Raqamli etika va huquq
26. Raqamli muhitda shaxsning axloqiy mas'uliyati
27. Raqamli jamiyatning tushunchasi va o'ziga xosligi
28. Raqamli mustamlaka tushunchasi va o'ziga xosligi
29. Ilay Parayzerning "Filter bubbles" kitobi tahlili
30. Mediada siyosiy narrativlar

Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan slayd, referatlar tayyorlash va uni taqdimot qilish tavsiya etiladi

Kurs ishi uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1. Medialandshaft tushunchasi va tarkibi
2. Yangi media va yangi jurnalistika tushunchalari: etimologiyasi va nazariy asoslari.
3. Yangi media tushunchasi mohiyati.
4. Yangi media tili.
5. Raqamli mediamuhit va yangi media.
6. Konvergent OAV tuzilmasi.
7. Konvergent tahririyat.
8. Kross-platformali uzatuv.
9. Transmediaviy faoliyat xususiyatlari.
10. Media va ijtimoiy oqimlar
11. Brend – media mahsulot sifatida.
12. Brendlar kontent yaratuvchi sifatida.
13. Auditoriya e'tiborini jalb etish usullari
14. Gonzo jurnalistika uslubining shakllanishi
15. Media diniy targ'ibot vositasi sifatida
16. Diniy mediakontent yaratish muammolari
17. Tanqidiy tafakkur va axborot madaniyati

18. Texnologik taraqqiyot hosilalari
19. Deepfake tushunchasi mohiyati
20. Motion Capture tushunchasi
21. Dipfeyk texnologiyalarining qo'llanilish sohalari va xavfi
22. Jurnalistikada sun'iy intellekt va robot-jurnalistlar
23. Sun'iy intellekt va mualliflik huquqi
24. Raqamli muhitda axloqiy muammolar
25. Raqamli etika va huquq
26. Raqamli muhitda shaxsning axloqiy mas'uliyati
27. Raqamli jamiyatning tushunchasi va o'ziga xosligi
28. Raqamli mustamlaka tushunchasi va o'ziga xosligi
29. Ilay Parayzerning "Filter bubbles" kitobi tahlili
30. Mediada siyosiy narrativlar

Kurs ishini yozishda o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan slayd, kurs ishi tayyorlash va uni taqdimot qilish tavsiya etiladi

V. Ta'lim natijalari / Kasbiy kompetensiyalari

Talaba bilishi kerak:

- matbuot, OK va jamiyatning o'zaro munosabati;
- axborot – jurnalistikaning asosiy quroli, vositasi ekanligi;
- "ommaviy axborot" tushunchasining asosiy, tayanch tushuncha ekanligi;
- jurnalistika vazifalari sistemasi va prinsiplari, erkinlik, zaruriyat, mas'uliyat tushunchalari;
- jurnalistikaning harakat kuchlari va ularning o'zaro munosabatlarini;
- OAV tahririyatlari, axborot agentliklari, axborot xizmatlari, reklama tashkilotlari va boshqa muassasalarni;
- jahon jurnalistikasi va OK taraqqiyotining asosiy omillari va istiqbolini;
- OAV vazifalari va o'zaro ta'siri haqidagi ma'lumotlarni;
- jahon jurnalistikasi va OKning tarixiy taraqqiyotiga oid asosiy prinsiplardan foydalanish;
- OAV va OK nazariyasi va sistemasi to'g'risidagi bilimlarni amaliyotda qo'llay olish;
- talaba tarixiy hodisa va jarayonlarni tahlil qilish usullarini qo'llash, jurnalistika amaliyotida uchraydigan muammolar bo'yicha yechimlar qabul qilish ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak.
- madaniyatlararo kommunikatsiya jurnalistikaning tarixiy taraqqiyotida tutgan o'rni, uning tarixiy ildizlari, mafkuraviy ta'sir etishning vositalari, dastlabki gazetalarning chop etilishi, jahonda va O'zbekistonda turli tarixiy davrlarda davriy matbuotning rivojlanishi to'g'risida tasavvurga ega bo'lishi;
- jurnalistika taraqqiyotida ijodkor (jurnalist) shaxslarning o'rni va ularning

professional faoliyati, jamiyatda ro'y bergan iqtisodiy, siyosiy, madaniy, ma'rifiy o'zgarishlar va ularning matbuot ravnaqiga ta'siri, "to'rtinchi hokimiyat" maqomidagi jurnalistikaning rivojlanish xususiyatlarini bilishi va ulardan foydalana olishi; • Audiovizual jurnalistika xususiyatlari va uning taraqqiyot tendensiyalari, audiovizual jurnalistikaning vazifa va tamoyillari, tili va uslubi, auditoriyani o'rganish, jurnalistlar mahorati masalalari to'g'risida tasavvurga ega bo'lishi; • xalqaro va milliy tajribani qiyosiy o'rgangan holda kelgusida mazkur sohada zamonaviy usullarni qo'llab auditoriyaga manzur bo'ladigan dasturlarni tayyorlash malakalariga ega bo'lishi kerak.	VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari: • mavzular; • interfaol keys-stadilar; • Amaliylar (mantiqiy fikrlash, tezkor savol-javoblar); • guruhlarda ishlash; • taqdimotlarni qilish; • individual loyihalar: jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar.
VII. Kreditlarni olish uchun talabalar: Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish, joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ishni topshirish.	Asosiy adabiyotlar 1. Onlayn jurnalistika va mediada yangi trendlar. J.7. - T.: "O'zbekiston" NMIU, 2019.- 488 b. 2. Jurnalistika nazariyasi, tarixi va taraqqiyoti. Jurnalistika bo'yicha 10 jildlik ilmiy-ommabop majmua. 1-jild. - Toshkent, "O'zbekiston" NMIU, 2019. 2. Коркунесенко С.Г. Основы журналистики: учеб.пос. - М.: Аспект-Пресс, 2001. 3. Jurnalistika. Audiovizual jurnalistika. J.6. - T.: "O'zbekiston" NMIU, 2019.- 431 b. Qo'shimcha adabiyotlar 1. Mirziyoyev Sh.M.. Hozirgi zamon va Yangi O'zbekiston. - Toshkent: O'zbekiston, 2024. 2. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekistonda taraqqiyot strategiyasi asosida demokratik islohotlar yo'lini qat'iy davom ettiramiz. 6-jild. - Toshkent: O'zbekiston, 2023 3. Mirziyoyev Sh.M.. Yangi O'zbekistonda erkin va faravon yashaylik. 5-jild.- Toshkent: O'zbekiston, 2023. 4. Mirziyoyev Sh.M. Inson qadri, uning huquq va erkinliklari, qonuniy manfaatlar uchun. -Toshkent: O'zbekiston, 2022. 5. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi. To'ldirilgan ikkinchi nashri. - Toshkent: O'zbekiston, 2022.

6. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va faravon demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. - T.: O'zbekiston, 2019. - 29 b. 7. Мо'минов F.A. Журналистика итимоий институт sifatida. - T., 1998. 8. Свик В. Л. Введение в специальности М.: Изд. DIDMNEPU, 2000. An introduction to journalism by Richard Rudin & Trevor Ibbotson. Printed in UK, 2002. 9. Introduction to journalism by Dianne Smith. Printed in USA, 2010. 10. Journalism studies by Andrew Calcutt & Philip Hammond. Published in USA, 2011. 11. The handbook of journalism studies. Edited by Karen Wahl Jorgensen Thomas Hanitzsch. New York, 2009. 15. Davyatan S. Redaktsionnye ustavy. Pod.red. Rixtera A.G. M., 2004. 16. Qosimov B. Milliy uyg'onish. T. Ma'naviyat. 2002. 17. Jadidchilik: islohot, yangilanish, mustaqillik va taraqqiyot uchun kurash. T.: Universitet.1999. 18. Кузнецов Г.В., Цвик В.Л., Юровский А.Я., Телевизионная журналистика. - М.: "Высшая школа" 2002. - 304 с. 19. Радиожурналистика: учеб. для студентов вузов, обучающихся по специальности "Журналистика" / Н. С. Барабаш и др. ; под ред. А. А. Шереля; Моск. гос. ун-т им. М. В. Ломоносова. - 3-е изд., испр. и доп. - М.: Изд-во Моск. ун-та: Наука, 2005. 20. Телевизионная журналистика: учебник. - М., 2005.	Skopus maqolalari 11. Sh.T. Khojiev*, A.A. Yusupkhodjaev, D.Y. Aribjonova, G.B. Beknazarova, D.N. Abdullaev "Depletion of Slag from Almayk Copper Plantwith Aluminum Containing Waste" https://www.researchgate.net/publication/337843832_Scopus_maqola Axborot manbalari 1. http://www.mediasprut.ru/media/media.shtml 2. http://journalism.narod.ru/ 3. http://www.library.cjes.ru/online/ 4. http://www.infohome-altai.ru/node/143 5. http://home.about.com/newsissues/ 6. https://jadid.myl.ru/publ/1-1-0-5 7. https://ziyouz.uz/ozbek-nasri/mahmudxoja-behbudiy/ 8. http://e-adabiyot.uz/kitoblar/malumot/1068-maqola.html 9. https://arboblar.uz/uzkr/people/abdurashidkhonov-munavvar-kori 10. https://ru.qwe.wiki/wiki/Media_of_North_Korea 11. http://mrtranslate.ru/smi/china/ 12. http://ziyonet.uz/ - axborot ta'lim tarmog'i
---	---

13.	www.dslib.net – dissertasiyalar kutubxonasi portali
14.	search.rsl.ru – kitob va hujjatlar qidiruv portali
15.	https://cyberleninka.ru/ – ilmiy elektron kutubxona portali
Fan dasturi Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti "Tarjimashunoslik, tilshunoslik va xalqaro jurnalistika" oliy maktabi tomonidan ishlab chiqilgan va 202<u>4</u>-yil "<u>29</u>" <u>08</u> dagi <u>1</u>-sonli bayonnomasi bilan ma'qullangan. Fan dasturi Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti kengashining 202__-yil "<u>29</u>" <u>08</u> dagi <u>1</u>-sonli bayonnomasi bilan tasdiqlangan.	
Fan/modul uchun mas'ullar: M.K.Saliyeva – TDSHU Tarjimashunoslik, tilshunoslik va xalqaro jurnalistika oliy maktabi dotsenti, filologiya fanlari nomzodi. D.Sh.Ro'ziqulov – TDSHU Tarjimashunoslik, tilshunoslik va xalqaro jurnalistika oliy maktabi katta o'qituvchisi, PhD R.T.Elmutatova - TDSHU Tarjimashunoslik, tilshunoslik va xalqaro jurnalistika oliy maktabi katta stajor-o'qituvchisi	
Taqrizchilar: A.Karimov – O'zDJTU xalqaro jurnalistika fakulteti dekani, filologiya fanlari doktori, dotsent (<i>turdosh OTM</i>). S.Doniyorov – "Yangi O'zbekiston" – "Pravda Vostoka" gazetalari bosh muharriri, PhD (kadrlar buyurtmachisi).	

geek